

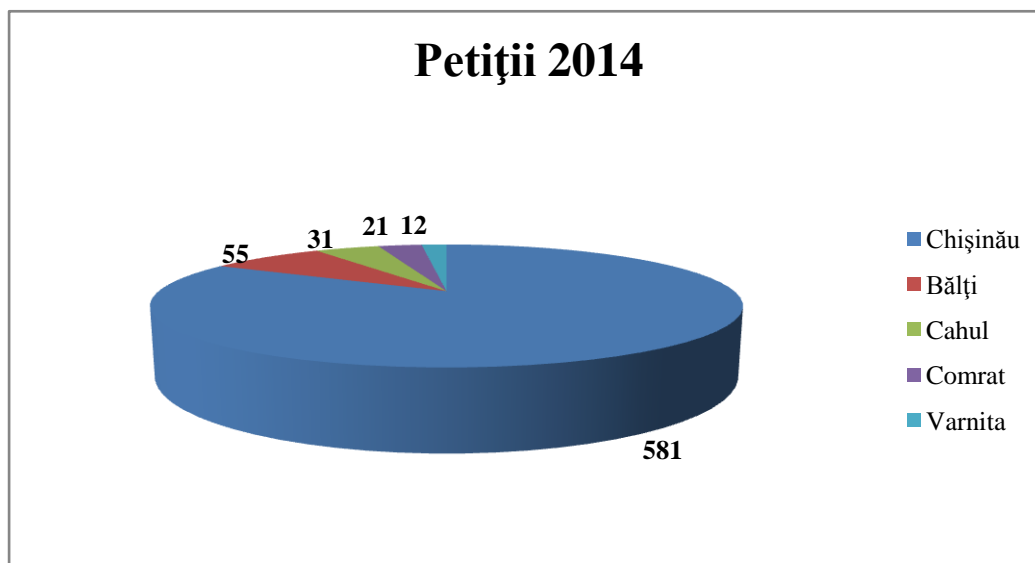
RAPORT

ACTIVITATEA

Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova în semestrul I al anului 2014 (date statistice)

Pe parcursul semestrului I al anului 2014, la Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova au fost înregistrate 700 cereri, dintre care la oficiul central din Chișinău au fost recepționate 581 de cereri și la reprezentanțele CpDOM respectiv din Bălți – 55; Cahul –31; Comrat - 21; Varnița - 12 adresări, în comparație cu perioada de activitate 01 ianuarie – 30 iunie 2013 când la Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova au parvenit 854 de cereri, iar la oficiul central Chișinău au fost recepționate 671 de cereri. La reprezentanțele CpDOM au fost înregistrate, după cum urmează: Bălți – 77; Cahul –37; Comrat - 48; Varnița - 21 adresări.

Tematica celor mai frecvente adresări la Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova

Tematica celor mai frecvente adresări la Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova ține de pretensele încălcări ale dreptului acces liber la justiție, dreptului la securitate și demnitate personală, dreptului la asistență și protecție socială, precum și nerespectarea dreptului la proprietatea privată.

Din totalul celor 700 de petiții adresate pe parcursul semestrului I al anului 2014, ca și în anul precedent, cel mai des abordat subiect este dreptul de acces liber la justiție, cu toate că numărul petițiilor este în scădere față de anul precedent (700 petiții în 2014 față de 854 în aceeași perioadă din 2013). Alte subiecte ridicate în adresările cetățenilor sînt: în 25 de cazuri este reclamată pretinsa tergiversare a examinării cauzelor în instanța de judecată, în 16 petiții cetățenii se plîng pe faptul de neexecutare a hotărîrilor judecătorești, 11 adresări invocă dezacordul cu sentința/hotărîrea pronunțată, 99 petiții țin de nerespectarea principiului contradictorialității procesului.

Clasificarea adresărilor potrivit dreptului pretins lezat

Tematică	Petiții 6 luni 2014	Petiții 6 luni 2013
Accesul liber la justiție	151	196
Securitatea și demnitatea personală	102	112
Dreptul la asistență și protecție socială	96	128
Proprietate privată	70	62
Acces la informație	37	74
Dreptul la muncă	38	54
Viața familială	44	40
Dreptul la apărare	19	29
Viața intimă și privată	3	5
Dreptul la instruire	10	13
Dreptul la petiționare	13	10
Dreptul la libera circulație	2	8
Dreptul la ocrotirea sănătății	20	40
Libertăți personale	2	25
Dreptul la administrare	2	12
Dreptul la cetățenie	7	8
Dreptul de vot și de a fi ales	-	-
Dreptul la mediu înconjurător sănătos	2	-
Altele	82	38

Notă. La rubrica "Altele" sînt incluse cererile în care nu se invocă încălcarea unui drept constituțional și nu pot fi încadrate în sistemul de evidență automatizată a adresărilor parvenite la CpDOM, cum ar fi drepturile consumatorilor, solicitarea consultațiilor juridice, interpretarea actelor normative, precum și cereri cu presupuse încălcări care au avut loc în afara teritoriului Republicii Moldova.

Din cele 102 de cereri înregistrate referitor la **securitatea și demnitatea personală** în primul semestru a anului 2014 cel mai semnalat aspect în adresările la acest subiect vizează condițiile de detenție în instituțiile penitenciare, acesta fiind invocat în 70 de cazuri (comparativ cu 69 cazuri în anul 2013). În 17 cazuri a fost invocată aplicarea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante (anul 2013 - 25 cazuri), iar 9 petiții se referă la lezarea demnității personale (anul 2013 - 11 cazuri). În 2 cazuri este indicată lezarea dreptului de a fi informat la reținere sau arestare (anul 2013 - 1 caz), în 3 cazuri – lezarea dreptului la viață (anul 2013 - 6 cazuri).

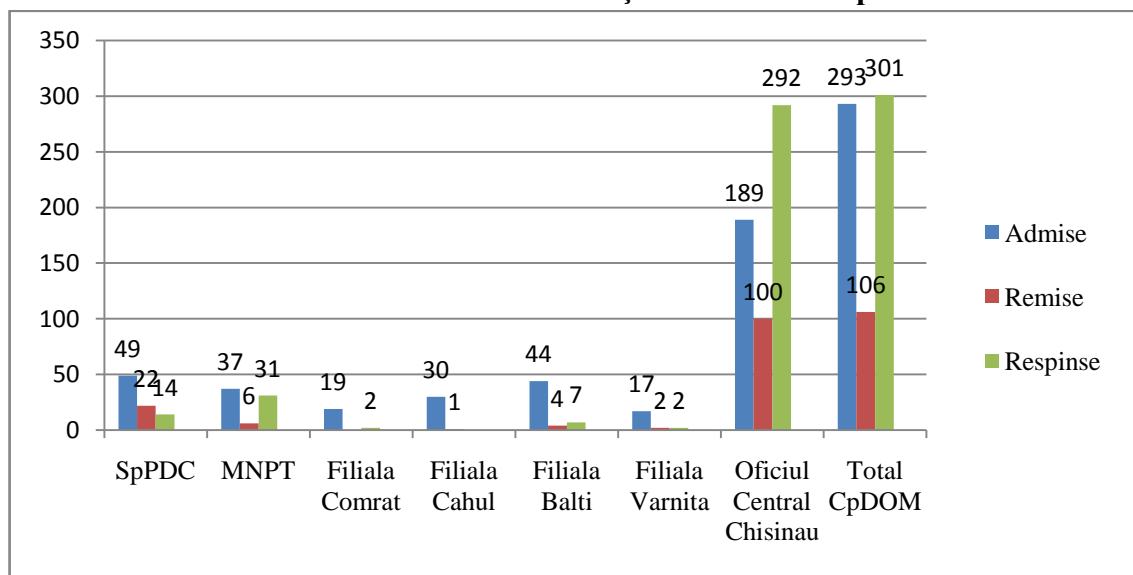
Dreptul la asistență și protecție socială constituie un alt drept, a cărui lezare este frecvent invocată de către beneficiarii CpDOM. Abordarea drepturilor economice, sociale și culturale prin prisma Pactului Internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale menține această temă pe cea de-a treia poziție în statistica oficială a instituției. În 50 de cazuri petiționarii susțin că nu le sînt acordate înlesnirile sociale cuvenite (comparativ cu 55 cazuri în anul 2013), 25 de persoane consideră că nu li se asigură dreptul la un trai decent (comparativ cu 46 cazuri în anul 2013), iar în 21 de cazuri se reclamă modul de calculare a prestațiilor (anul 2013-27 cazuri).

Clasificarea petițiilor după categoriile de adresanți

Din numărul total al persoanelor care pe parcursul primului semestru al anului 2014 s-au adresat la Centrul pentru Drepturile Omului 8,54% o constituie deținuții, 27,93% - angajații, 19,54% - pensionarii, 23,58% - persoane neangajate, 8,23% - invalizii, 0,55% - studenții, 4,91% - șomerii, precum și alte categorii mai puțin numeroase, date reflectate procentual în diagrama de mai jos.

Examinarea cererilor are drept scop identificarea dreptului pretins lezat, verificarea caracterului temeinic al cererii în raport cu cadrul legislativ și normativ național și internațional, examinarea posibilității de implicare a ombudsmanului, iar în cazul în care cererea se află în afara mandatului, este identificată instituția competentă pentru soluționarea cazului.

Clasificarea cererilor în funcție de decizia adoptată

Dintre cele 700 de cereri înregistrate, 293 au fost acceptate spre examinare. Pe cazurile date au fost emise acte de reacționare; a fost solicitat concursul organelor și persoanelor cu funcții de răspundere; au fost înaintate propuneri de modificare a legislației etc.

În 106 de cazuri cererile au fost remise spre examinare autorităților competente cu trimitere la prevederile art. 21 lit. c) din Legea nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul

Poporului (Ombudsman), fiind instituit controlul asupra rezultatelor examinării. Alte 301 de cereri au fost respinse în temeiul art.18, 19, 20 din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), petiționarilor indicându-se procedurile pe care sînt în drept să le folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile.

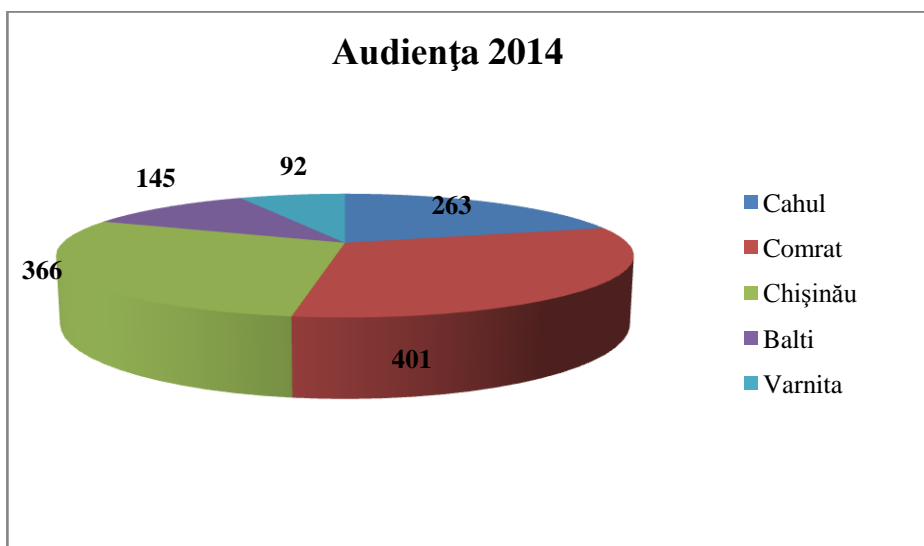
Instruirea juridică prin audiența desfășurată de avocații parlamentari și angajații CpDOM (punctul 5 lit. c) din Regulament

Principalele surse de identificare a problemelor de sistem și lacunelor legislative pentru avocații parlamentari rămîn plîngerile cetățenilor și informația primită în cadrul audiențelor.

Primirea în audiență a cetățenilor are loc zilnic în sediul CpDOM și reprezentanțelor centrului din municipiul Bălți, orașul Cahul, orașul Comrat, satul Varnița, precum și în sediile autorităților publice locale sau în sediile instituțiilor, organizațiilor indicate de avocații parlamentari.

Conform prevederilor art.19 alin.(5) din Legea nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), Avocatul Poporului primește în audiență nu mai rar decît o dată pe lună conform regulamentului aprobat de Avocatul Poporului. În celelalte zile, petiționarii sînt primiți în audiență de către funcționarii instituției.

În semestrul I al anului 2014 avocații parlamentari și funcționarii CpDOM au primit în audiență 1267 cetățeni, (în scădere cu circa 307 persoane în raport cu semestrul I al anului 2013 (1574 cetățeni)).

Acte de reacționare

Drept urmare a examinării cererilor admise, au fost întocmite și înaintate autorităților competente privind încălcările drepturilor constituționale ale cetățenilor, următoarele acte de reacționare:

Tipul acțiunii/actului de reacționare	2014	2013
Aviz (în temeiul art.24 din Legea nr. 52 din 03.04.2014)	42	44
Demersuri (pentru intentarea unui proces penal/disciplinar în privința persoanei cu funcții de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea considerabilă a drepturilor și libertăților omului (art.25 alin.(1) lit.b) din Legea nr. 52)	15	14
Sesizări asupra cazurilor de încălcări a eticii de serviciu, târăgănare și birocratism, în temeiul art.25 alin. (1) lit.d) Legea 52)	7	11
Sesizări la Curtea Constituțională (în temeiul art.26 din Legea nr.52)	2	5
Acțiuni în judecată/cereri cu privire la intervenirea în proces pentru depune concluzii (în conformitate cu art. 74 CPC)	13	16
Rapoarte tematice	1	2
Acord de conciliere	1	5
Propuneri privind îmbunătățirea aparatului administrativ în temeiul art. 29 lit.b) din Legea nr.1349	13	9
Propuneri de perfecționare a legislației în domeniul drepturilor omului (prezentate Parlamentului și Guvernului în temeiul art.27 lit.a) din Legea nr.52)	5	7
Autosesizare	24	20
Sesizare pentru efectuarea investigațiilor de expertiză(art.11lit.m)	1	2
TOTAL	124	134

**Aviz cu recomandări (art. 24 din Legea cu privire la Avocatul Poporului
(Ombudsman))**

În situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor petiționarilor, avocații parlamentari prezintă organelor sau persoanelor cu funcții de răspundere ale căror decizii sau acțiuni (inacțiuni), după părerea lor, încalcă drepturile și libertățile constituționale ale omului, avize care conțin recomandări privind măsurile ce urmează a fi luate pentru repunerea imediată în drepturile încălcate a petiționarului.

Pe perioada semestrului I al anului 2014 au fost întocmite 42 de avize cu recomandări, care au fost transmise în adresa autorităților publice centrale și locale. Pentru comparație, în anul precedent au fost elaborate 44 de avize cu recomandări, acestea fiind adresate următoarelor autorități:

Instituțiile la care au fost trimise avize

Instituția vizată	2014	2013
Guvernul și autoritățile publice centrale	-	4
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, inclusiv instituțiile subordonate	5	6
Ministerul Educației și instituțiile subordonate	2	1

Ministerul Afacerilor Interne, inclusiv subdiviziunile subordonate și serviciile desconcentrate	7	2
Ministerul Justiției, inclusiv instituțiile subordonate	13	9
Sistemul Judecătoresc	-	2
Procuratura Generală și organele procuraturii	-	
Autoritățile publice locale	8	7
Primăria/Consiliul mun. Chișinău	1	7
Persoane juridice	2	6
Ministerul Apărării și instituțiile subordonate	-	-
Ministerul Finanțelor	-	-
Ministerul Mediului	2	-
Ministerul Sănătății	2	-
Total	42	44

Din numărul total de avize, 12 au fost înaintate în urma vizitelor efectuate în cadrul activității Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, Ministerului Justiției, inclusiv instituțiilor subordonate, care au fost sesizate privind ameliorarea condițiilor de detenție, asigurarea spațiului locativ conform standardelor pentru deținuți și cu privire la alte aspecte care țin de asigurarea standardelor minime pentru aceștia. În majoritatea cazurilor instituțiile vizitate au ținut cont de recomandările avocaților parlamentari și au întreprins măsurile de rigoare, în limita resurselor financiare alocate sau au asigurat că vor fi îndeplinite recomandările acestora în termen proxim.

La CpDOM s-a adresat cet. B, domiciliată mun. Chișinău. Petiționara menționează faptul că nepotul său, care este elev al unui liceu din capitală la 24.03.2014 a fost abuzat fizic de către C.A., angajat al Inspectoratului General de Poliție în rezultatul agresiunii, minorul T.A. acuza dureri de cap, grețuri, cefalee, dureri la nivelul Țesuturilor moi a nasului, etc.. La demersul avocatului parlamentar, Procuratura sectorului Rîșcani a dispus începerea urmăririi penale.

Demers pentru intentarea unui proces disciplinar sau penal (art. 25 lit.b din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman))

În semestrul I al anului 2014 avocații parlamentari au intervenit de 15 ori, în comparație cu 14 intervenții în aceeași perioadă a anului 2013 față de organele corespunzătoare cu demersuri pentru intentarea proceselor disciplinare sau penale în privința persoanelor cu funcții de răspundere care au comis încălcări, ce au generat lezarea considerabilă a drepturilor și libertăților omului, după cum urmează:

- Procuratura Generală și procuraturile raionale – 11
- Inspectoratul de Stat a Muncii – 3
- MAI – 1

În acest context în adresa Procuraturii Generale și procuraturilor raionale au fost înaintate 11 demersuri pentru intentarea procedurii penale, în al căror rezultat au fost pornite 3 dosare penale, în 4 cazuri a fost emisă decizie de refuz de pornire a urmăririi penale și 4 cazuri sînt în proces de examinare. Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, a înaintat 2 demersuri în adresa Procuraturii Generale, semnalate pe cazurile de aplicare a torturii și tratamentului inuman și degradant, prin care s-a dispus ordonanță de neîncepere a urmăririi penale. În adresa Inspectoratul de Stat a Muncii au fost înaintate 3 demersuri pentru intentarea procedurii penale, pe un caz a fost pornită cauză penală și 2 cazuri se află în proces de examinare. Un demers de intentare a procedurii disciplinare a fost înaintat în adresa MAI și se află în proces de examinare

La CpDOM s-a adresat cet. X, domiciliată în r-nul Criuleni, sat. Măgdăcești care invocă lezarea dreptului constituțional la ocrotirea sănătății. La demersul avocatului parlamentar, procuratura a dispus începerea urmăririi penale pe faptul că personalul medical al Spitalului Clinic Municipal nr.1 din neglijență, neacordîndu-i ajutor medical suficient la timp petiționarei, în timpul nașterii a provocat o traumă copilului nou-născut, în rezultat copilul are în prezent un grad sever de dizabilitate. Începerea urmăririi penalea fost dispusă pe faptul încălcării din neglijență a regulilor și metodelor de acordare a asistenței medicale.

La Oficiul Avocatului Poporului din Moldova s-a adresat cu o cerere avocatul V.V. care face referință la lezarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică a unui copil minor în vîrstă de 13 ani din raionul Anenii Noi. La data de 08.05.2014, minorul a fost luat cu forța de la domiciliul său, de către polițistul de sector S.P. Acțiunea a fost realizată în lipsa reprezentantului legal și a pedagogului. La sectorul de poliție minorul a fost maltratată și supus actelor de tortură de către polițist. În rezultatul acțiunilor de maltratare, copilului i-au fost cauzate vătămări corporale. Avocatul parlamentar a intervenit către organele de poliție pentru a verifica faptele invocate. În urma sesizării înaintate, pe cazul dat a fost pornită o cauză penală.

Sesizare (art.25 lit.d) din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman))

În temeiul prevederilor art. 25 lit.d) din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)) au fost înaintate 7 sesizări persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile pe marginea cazurilor de neglijență în lucru, de încălcare a eticii de serviciu, de trăgănare și birocrațism. Pentru comparație, în anul 2013, au fost înaintate 11 sesizări, după cum urmează:

- Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei - 1
- Ministerului Educației -1
- Ministerul Justiției - 1
- Autorităților publice locale -2
- Executorului judecătoresc - 1
- MAI- 1

Au fost scoase în evidență următoarele probleme de sistem:

- Neglijări în serviciu și încălcarea eticii de serviciu;
- Dezacordul cu acțiunile reprezentanților administrației publice locale;
- Condițiile de detenție și anume încălcările constatate în partea ce ține de detenția separată a condamnaților, realizarea dreptului la învățătură;
- Lezarea dreptului la proprietate privată;
- Lezarea dreptului la viață și integritate fizică și psihică a unui copil minor;

Cazurile de neglijență și iresponsabilitate a persoanelor cu funcții de răspundere, constatate de avocații parlamentari, generează încălcări grave ale drepturilor omului. Cel mai frecvent sînt afectate în asemenea cazuri copiii, persoanele cu dizabilități și persoane în etate.

Concilierea părților

(art. 23 alin.(3) din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman))

Medierea reprezintă o modalitate alternativă de soluționare a conflictului dintre părți pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane. Pe parcursul semestrului I al anului 2014 avocații parlamentari, în calitate de mediatori, au soluționat un caz prin concilierea părților. În acest caz concilierea s-a finalizat cu semnarea unor acorduri de conciliere, fapt care a constituit temei pentru încetarea procesului de examinare a cererilor. Considerăm că materializarea prin acest procedeu a atribuțiilor de mediator urmează a fi utilizată cît mai pe larg în cazurile posibile.

La Reprezentanța Bălți s-a adresat cu cerere cet. S.C. invalid de gradul II, care invocă faptul că s-a adresat anterior în Fondul Municipal de Susținere Socială a Populației Bălți cu o cerere scrisă, însă i-a fost refuzată primirea cererii. Fiind inițiată procedura de conciliere, la 13 martie 2014 a fost semnat un acord de conciliere. Autoritatea a acceptat cererea petiționarului spre examinare.

Înaintarea acțiunilor civile

în temeiul art.25 din Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)

După examinarea cererilor, avocații parlamentari sunt în drept să adreseze în instanțele de judecată cereri în apărarea intereselor petiționarilor. Acest mecanism este aplicat în cazurile de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților constituționale ale omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazurile cînd este necesar de a apăra interesele unor persoane ce nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare.

În perioada de referință au fost trimise în instanța de judecată 7 cereri de chemare în judecată în apărarea intereselor petiționarilor și 6 cereri cu privire la intervenirea în procesul civil pentru a depune concluzii, în temeiul art. 74 din Codul de procedură civilă.

În cererile adresate de avocații parlamentari în interesele petiționarilor au fost invocate încălcarea drepturilor omului, în următoarele aspecte:

- privind neadmiterea îngrădirii drepturilor și libertăților fundamentale consfințite în art. 20 și 47 coroborate cu art.46 din Constituția Republicii Moldova, dar și de actele internaționale la care Republica Moldova este parte;
- privind apărarea drepturilor prevăzute de art.48 și 50 al Constituției Republicii Moldova;
- privind apărarea dreptului la proprietatea privată;
- privind recuperarea prejudiciului moral și material și anularea Dispoziției pretorului sectorului Rîșcani din 21ianuarie 2014;
- privind anularea deciziei cu privire la reorganizarea gimnaziului Troița Nouă din Anenii Noi;
- privind acordarea spațiului locativ persoanei revenite din orfelinat;

La 24.01.2014 cet. O.I. s-a adresat cu o petiție avocatului parlamentar pentru protecția dreptului copilului invocînd că la data de 22.03.2011 prin Decizia pretorului sectorului Rîșcani a fost numită tutore asupra copilului N.A. Din motive neîntemeiate, la data de 17.01.2014 copilul a fost luat din familia petiționarei și plasat în Centrul de plasament “Small Group Homes”. Copilul a locuit împreună cu tutorele, a dispus de condiții normale de întreținere, educație și instruire, i-au fost apărate drepturile, tutorele a avut grijă de sănătatea copilului, a fost înscris în cardul instituțiilor de învățămînt. Prin Decizia din 21.01.2014 petiționarei i-a fost anulată tutela asupra copilului N.A. Avocatul parlamentar a adresat o cerere de chemare în judecată pentru anularea Dispoziției nr.4 a pretorului sectorului Rîșcani din 21.01.2014 și recuperarea prejudiciului moral.